

بررسی وضعیت نظام ارزشی در بین دانشجویان دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد: بر اساس

شاخص نظام ارزشی شوارتز

Check the status of the value system among students of the Faculty of Medical Sciences, Mashhad, based on the value system Schwartz

دکتر سمیه فضایی^۱، دکتر مهدی یوسفی^۲، دکتر غلامرضا مرادی^۳، دکتر عباس عظیمی^۴، پریا کرمی سوسهبا^۵، مهدی فضایی^۶

۱ استادیار، مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی، گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۲ استادیار، اقتصاد سلامت، گروه علوم مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۳ استادیار، اقتصاد سلامت، گروه علوم مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۴ استاد، بینائی سنجی، گروه آموزشی بینائی سنجی، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۵ کارشناس مدارک پزشکی، واحد اسناد پزشکی، بیمارستان و زایشگاه سینا، مشهد، ایران.
۶ کارشناس مشاوره و راهنمایی، آموزش و پرورش جوبین، جوبین، ایران.

نویسنده مسؤل: دکتر مهدی یوسفی

نشانی: مشهد، خیابان دانشگاه، دانشکده بهداشت، دفتر توسعه آموزش دانشگاه (EDO). تلفن: ۰۵۱۳۸۵۴۴۶۴۳. پست الکترونیک: yousefimh@mums.c.ir

چکیده

یافته‌ها: بررسی اولویت‌بندی ارزش‌ها توسط دانشجویان نشان داد، ارزش‌های جهان‌گرایی، امنیت و قدرت بیشترین اولویت را در بین ارزش‌های دهگانه داشتند. همچنین نتایج نشان داد که بین ارزش سنت با وضعیت تاهل، جنسیت و محل تولد رابطه معنی‌داری وجود داشت. ارزش خیرخواهی در دانشجویان با سن بالاتر کمتر بوده‌است.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر سعی نمود تصویر روشنی از وضعیت نظام ارزشی را در بین دانشجویان مورد مطالعه نشان دهد. سنجش وضعیت نظام ارزشی در بین دانشجویان می‌تواند به عنوان یک شاخص جهت ارزیابی برنامه‌های آموزشی و فرهنگی دانشگاه در خصوص تقویت ارزش‌های مثبت و تضعیف ارزش‌های منفی در بین دانشجویان مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: وضعیت نظام ارزشی؛ شوارتز؛ دانشجویان

مقدمه: ارزش‌ها به مثابه عناصر ساختار فرهنگی هر جامعه به حساب می‌آیند. از این رو پژوهش حاضر جهت بررسی اولویت‌های ارزشی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام پذیرفته‌است.

روش کار: پژوهش حاضر به صورت مقطعی و به روش توصیفی-تحلیلی صورت گرفته‌است. نمونه مطالعه را ۱۲۰ نفر از دانشجویان ترم اول و ترم آخر دانشکده پیراپزشکی مشهد در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ تشکیل دادند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها نیز پرسشنامه‌ای بود که روایی آن توسط کارشناسان و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۷۸ درصد تایید شده‌است. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام پذیرفت.

یعنی نیازهای زیستی، نیاز به تعامل اجتماعی هماهنگ و نیاز به ابقاء و عملکرد گروهی برمی خیزند. (۹-۱۴)

شوارتز و باردی با بررسی شباهت‌های بین فرهنگی در ارزش‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که ارزش‌های خیرخواهی، جهانی بودن و خودرهبی به طور پایدار در همه فرهنگ‌ها به عنوان ارزش‌های مطلوب ارزیابی شده‌اند و این سه ارزش را ارزش‌های همگانی فرهنگی^{۱۱} نامیده‌اند.^(۱۲)

از آن پس مطالعات مختلفی با استفاده از ابزار معرفی شده به هدف بررسی ارزش‌ها در بین گروه‌های مختلفی در جامعه انجام شده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به مطالعه فرامرزی اشاره نمود که بر اساس نظریه ساختار ارزشی شوارتز در بین نمونه‌ای متشکل از ۱۸۶ نفر از دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس انجام گرفت، نتایج این مطالعه نشان داد که مهم‌ترین اولویت‌های ارزشی دانشجویان به ترتیب عبارت‌بوده‌است از: خیرخواهی، جهان‌گرایی، امنیت، استقلال، موفقیت، همنوایی، قدرت‌گرایی و برانگیختگی.^(۱۵)

در پژوهش مرزآبادی که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بر روی ۹۸۴ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر تهران انجام گردید، مشخص شد که بین نظام ارزشی نوجوانان و ارزش‌های خانوادگی، مذهبی، رسانه‌ای و ملی ارتباط معناداری وجود دارد، به عبارت دیگر نوجوانانی که نمره بالاتری در ارزش‌های فردی داشته‌اند در سایر ارزش‌ها نیز نمره بالاتری را کسب کرده‌بودند و کسانی که نمره پایین‌تری در ارزش‌های اجتماعی، خانوادگی و مذهبی کسب کرده‌بودند، در ارزش‌های فردی نیز نمره کمتری داشتند.^(۱۶) در مطالعه نور بالا و همکارانش، مشخص گردید که تفاوت معناداری بین ارزش هنری و ارزش نظری دانشجویان وجود دارد، اما در مورد سایر ارزش‌ها تفاوت معناداری مشاهده نگردید.^(۱۷)

همچنین در بررسی هلکاما^{۱۲} و همکارانش که بر روی گروهی از دانشجویان پزشکی دانشکده پزشکی فنلاند و اسکانندیناوی انجام گرفته بود مشخص گردید که دانشجویانی که از ارزش‌های بالاتری برخوردار بودند در مراحل بالاتری از رشد اخلاقی قرار داشتند.^(۱۸) در مطالعه ای که توسط محمد خلیفه با هدف مقایسه ارزش‌های حاکم بر دانشجویان مصری و عربستانی انجام شد، نتایج نشان دادند که ارزش‌های اجتماعی و مذهبی در بین دانشجویان عربستان سعودی بیشتر از دانشجویان مصری و در عوض ارزش‌های سیاسی، اقتصادی و هنری در بین دانشجویان مصری اهمیت بیشتری داشت.^(۱۹)

با توجه به موارد ذکر شده در زمینه اهمیت پرداختن به موضوع بررسی اولویت‌های ارزشی و ارتباط آن‌ها با ساختار نظام آموزشی و همچنین

ارزش‌ها به عنوان معیاری اجتماعی و هنجارگذار، به مثابه یکی از عناصر ساختاری فرهنگ می‌باشند که ارتباط آن‌ها با رفتارها و نگرش‌های افراد، پایه بینش و کنش انسان‌ها را شکل می‌دهد.^(۱) همچنین ارزش‌ها حلقه اتصال فرهنگ هر قوم و ملتی با نسل آینده هستند و غفلت از این مهم می‌تواند جوامع را با بحران هویت مواجه سازد. در واقع می‌توان ارزش‌ها را معیار اساسی بایدها و نبایدهای جامعه و به طور کلی زیربنای قانون و هنجارهای اجتماعی برشمرد. از این رو ارزش‌ها دارای ثبات نسبی باشند، فرهنگ عمومی نیز دارای ثبات نسبی می‌باشد و اگر ارزش‌ها دچار شوک و یا بحران شوند، فرهنگ عمومی نیز با کمی تاخیر، بحران فرهنگی را به دنبال خواهد داشت.^(۲و۳)

لذا شناخت و بررسی پیوسته اولویت‌های ارزشی مختلف در جامعه با استفاده از ابزاری مناسب از اهمیت زیادی برخوردار است. در این حوزه، پژوهشگران مختلفی چون آلپورت^۴، لیندزی^۵، راکبیچ^۶، شوارتز^۷، مورهد^۸ و گریفین^۹ درصدد ساخت مقیاس‌های مختلفی برای سنجش نظام ارزشی افراد جامعه برآمدند. آلپورت و لیندزی ارزش‌ها را به شش نوع تقسیم کرده‌اند. این ارزش‌ها شامل ارزش‌های اقتصادی، زیبایی، اجتماعی، قدرت، سیاسی و دینی هستند.^(۴) راکبیچ ارزش‌ها را به دو گروه ارزش‌های نهایی و ارزش‌های ابزاری تقسیم کرده‌است و معتقد است که ارزش‌ها شیوه‌های برتر رفتار هستند و به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف مطرح می‌باشند. مورهد و گریفین ارزش‌های سازمانی را به دو دسته ارزش‌های فرهنگی و ارزش‌های استراتژیک تقسیم کردند.^(۵) شوارتز معتقد است ارزش‌ها اهداف فراموقعیتی هستند که به عنوان اصول راهنما در زندگی فرد قرار داشته‌است و دارای اهمیت متفاوتی هستند. به نظر وی ارزش‌ها را بر اساس سه نظر می‌توان از هم تشخیص داد، نخست آنکه ارزش‌ها ممکن است در خدمت منافع فردی یا جمعی باشند، دوم ارزش‌ها ممکن است ابزاری باشند، سوم ارزش‌ها از سه نیاز اساسی بشر یعنی نیازهای زیست‌شناختی، نیاز به تعامل اجتماعی و نیازهای اساسی و رفاهی سرچشمه می‌گیرند. (۶-۸)

شوارتز در نظریه نسبتاً جدیدی ده نوع ارزش در سطح فردی معرفی کرده- است. (جدول ۱) که دارای محتوای انگیزشی هستند و از سه نیاز همگانی

- ۱- Allport
- ۲- Lindzey
- ۳- Rokeach
- ۴- Schwartz
- ۵- Moorhead
- ۶-Griffin

Y- Pan – cultural

¹² Helkama

روش کار

پژوهش حاضر به صورت مقطعی و به روش توصیفی-تحلیلی صورت گرفته است. جامعه آماری مطالعه شامل « دانشجویان دانشکده پیراپزشکی مشهد» در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ بود. در این مطالعه، دانشجویان ترم اول و آخر رشته های مدارک پزشکی، رادیولوژی، بینایی سنجی، گفتار درمانی و علوم آزمایشگاهی که در مقطع کارشناسی تحصیل می کردند، انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. تعداد دانشجویانی که در مطالعه شرکت کردند، ۱۲۰ نفر بود.

پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش، بر اساس شاخص های نظام ارزشی شوارتز که در مطالعات مختلف مورد استفاده قرار گرفته بود، تهیه گردید. سوالات آن با هدف بومی سازی و نزدیکی بیشتر با فضای جامعه ایرانی، مورد بازبینی قرار گرفت. سپس جهت حصول «اعتبار صوری» در اختیار ۵ نفر از کارشناسان مسائل اجتماعی قرار گرفت تا پس از رفع نواقص، سوالات ساخت علمی تری به خود بگیرند. بعد از کسب اطمینان از اعتبار سوالات، برای بررسی پایایی از روش همبستگی درونی با ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد، که میزان همبستگی آن ۷۸ درصد بدست آمد. پرسشنامه مذکور در دو بخش، بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیکی مانند مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، سال تحصیلی، جنس، سن، تعداد اعضای خانواده، میزان درآمد ماهیانه، وضعیت تأهل و محل تولد بوده است. بخش دوم شامل ۴۰ سوال برای سنجش حوزه های ده گانه سلسله مراتب ارزشی شوارتز بود که بر اساس مقیاس لیکرت با پاسخ های کاملاً موافقم، موافقم، نظر خاصی ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم اولویت بندی شده بودند.

تاکید اسناد بالادستی همچون سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی که در آن به لزوم یکپارچه سازی نظام تربیتی در مراحل سیاستگذاری، برنامه ریزی، نظارت و پشتیبانی با هدف پرورش انسان مؤمن، سالم، خلاق، نقد پذیر، نقاد، دارای اعتماد به نفس و متخلق به فضایل اخلاقی مبتنی بر آموزه های اسلامی اشاره شده است، می توان گفت شناخت اولویت های ارزش ها در بین دانشجویان می تواند گام مثبتی جهت رسیدن به اهداف مذکور تلقی شود.^(۲۰) از طرف دیگر با شروع تحولات فرهنگی - اجتماعی مختلف در دوران اخیر، اثراتی از تغییر در ساختار ارزشی جوامع آشکار شده است، به گونه ای که بحث از تغییر در «نظام ارزشی» از مباحث مهمی است که در شرایط گذار خود را بیشتر متجلی می سازد. ضروریات اجتماعی ایجاب می کند در محیط های خاص فرهنگی و اجتماعی به ویژه دانشگاه و قشر دانشجویی، خلاء اطلاعاتی موجود در زمینه ی ویژگی های ارزشی و تربیتی دانشجویان مورد توجه قرار گیرد تا بتوان تصویری واضح تر از ویژگی های ارزشی و شخصیتی دانشجویان به عنوان حاملان پیام انقلاب اسلامی و کارگزاران آینده نظام مبتنی بر اهداف و آرمان های انقلاب و نظام اسلامی به دست آورد. لذا با توجه به موارد فوق و در جهت دستیابی به اطلاعات جامع در زمینه ویژگی های ارزشی دانشجویان که اغلب قشر فعال و تاثیر گذار در ساختار فرهنگی جامعه را تشکیل می دهند، مطالعه حاضر به بررسی وضعیت نظام ارزشی در بین دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد پرداخته است.

جدول ۱: ارزشهای سطح فردی و تعریف آنها با توجه به اهداف اصلی آنها و مواد ارزشی مربوطه

۱	قدرت (Power)	موقعیت اجتماعی و وجهه، کنترل یا تسلط بر دیگران یا سرمایه(قدرت اجتماعی، ثروت، اقتدار)
۲	موفقیت (Achievement)	موفقیت فردی در اثبات شایستگی با توجه به معیارهای اجتماعی(موفق، توانا، بلندمرتبه جو، با نفوذ)
۳	لذت (Hedonism)	لذت و کامروایی حسی خویشتن(لذت، زندگی لذتبخش)
۴	برانگیختگی (Stimulation)	هیجان و تازگی و چالش در زندگی(متهور، زندگی متنوع، زندگی مهیج)
۵	استقلال (Self - direction)	اندیشه مستقل و انتخاب عمل، خلاقیت، اکتشاف(خلاقیت، آزادی، مستقل، کنجکاو، انتخاب شخصی هدف های خود)
۶	جهان گرایی (Universalism)	فهم، سیاستگذاری، بردباری و حمایت از رفاه همه افراد و طبیعت(دارای وسعت نظر، خرد عدالت)
۷	خیرخواهی (Benevolence)	اجتماعی، برابری، صلح جهانی، جهانی زیبا، بیگانگی با طبیعت، حفاظت از محیط زیست) حفظ و افزایش رفاه مردمی که فرد با آنها به طور مکرر تماس شخصی دارد(یاریرگر، صادق، بخشنده، وفادار، مسئولیت پذیر)

۸ سنت (Tradition)	احترام، تعهد و پذیرش سنن و عقایدی که فرهنگ سنتی یا مذهب به فرد ارائه می دهد. (متواضع، پذیرش سهم خود از زندگی، مومن، احترام به سنت، معتدل)
۹ هم‌نوايي (Conformity)	بازداری اعمال، تمایلات و تکانش هایی که احتمال می رود باعث رنجش یا آزار دیگران شود و انتظارات و هنجارهای اجتماعی را نقض نماید. (ادب، فرمانبردار، خود انضباطی، احترام به والدین و بزرگترها)
۱۰ امنیت (Security)	ایمن بودن، هماهنگی و ثبات جامعه، روابط و خود (امنیت خانوادگی، امنیت ملی، نظم اجتماعی، پاکیزه، جبران محبت های دیگران)

مقایسه نظام ارزشی شوارتز در دانشجویان ترم اول و آخر نشان داد که ارزش قدرت، بین دانشجویان ترم اول و آخر بیشترین اولویت را کسب کرده است. در ارزش موفقیت، دانشجویان ترم اول و آخر نیز مساوی عمل کرده و هر دو بالاترین ارزش را به ستون مخالفه داده اند. تعداد بیشتری از دانشجویان ترم آخر (۲۵ درصد بیشتر) گزینه کاملاً مخالفه را به ارزش لذت طلبی داده اند. در ارزش استقلال هر دو دانشجویان ترم اول و آخر درصد برابری را برای گزینه مخالفه انتخاب کرده اند. ارزش جهان گرایی در بین دانشجویان ترم اول امتیاز بیشتری را کسب نموده است. در ارزش خیرخواهی دانشجویان ترم اول و آخر به ترتیب با درصد های ۴۶٫۳ درصد و ۴۱٫۹ درصد هر دو گزینه مخالفه را به این ارزش داده اند. در ارزش سنت نیز هر دو مشابه عمل کرده و با درصد های نزدیک به هم گزینه کاملاً مخالفه را به این ارزش داده اند. در ارزش امنیت نیز هر دو دانشجویان ترم اول و آخر با درصد های نزدیک به هم گزینه کاملاً موافقه را به این ارزش داده اند.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، به طور کلی ترتیب اولویت های انتخابی در دو گروه دانشجویان ترم اول و ترم آخر همسان بوده است و تفاوت در میانگین امتیازی است که در هر گروه به برخی اولویت ها اختصاص داده شده است. ارزش قدرت، موفقیت، لذت طلبی، برانگیختگی، استقلال و سنت در هر دو ترم اول و آخر امتیازات مشابهی را کسب نموده اند.

در جدول ۴ نتایج بررسی معناداری رابطه بین اولویت بندی در نظام ارزشی شوارتز با ویژگی های دموگرافیکی دانشجویان را در حالت $p\text{-value} < 0.05$ نشان می دهد.

نتایج آزمون t در خصوص وضعیت ارزش های دهگانه شوارتز بر حسب وضعیت تأهل در بین پاسخگویان نشان می دهد که میانگین امتیازی که دانشجویان به ارزش سنت و استقلال اختصاص داده اند ارتباط معناداری با وضعیت تأهل آن ها داشته است به این گونه که امتیاز دانشجویان مجرد، در ارزش سنت بیشتر از متأهلان بوده است. همچنین میانگین امتیاز ارزش استقلال در دانشجویان متأهل بیشتر از دانشجویان مجرد بوده است.

برای جمع آوری داده های پرسشنامه، با هماهنگی قبلی با یکی از اساتید مربوطه، در ۲۰ دقیقه پایان کلاس توضیحاتی در خصوص مطالعه برای دانشجویان در ترم های مورد نظر ارائه شد، سپس در صورتی که بیش از ۸۰ درصد دانشجویان کلاس مایل به پاسخگویی به سوالات بودند، پرسشنامه ها بین همه آنها توزیع شد.

سپس داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و با انواع روش های آمار توصیفی مانند درصد، میانگین و آمار تحلیلی مانند آزمون تحلیل واریانس یکطرفه و تی تست مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها

در این قسمت ابتدا به ارائه آمار مربوط به ویژگی های دموگرافیکی و مشخصات دانشگاهی شرکت کنندگان پرداخته می شود و در ادامه یافته های حاصل از تجزیه و تحلیل پاسخ های دانشجویان در زمینه اولویت بندی نظام ارزشی دهگانه شوارتز در قالب جداول دو وجهی ارائه گردیده است.

از بین ۱۲۰ نفر دانشجو که در این مطالعه شرکت نمودند، ۶۱٪ پاسخگویان را دانشجویان ترم اول و ۳۹٪ را دانشجویان ترم آخر تشکیل می دادند. ۸۱٪ دانشجویان متأهل و ۱۹٪ آنها مجرد بودند. همچنین ۸۱٪ پاسخگویان زن و ۱۹٪ مرد بودند. از نظر محل تولد نیز ۹۶٪ پاسخگویان در شهر و ۴٪ در روستا متولد شده بودند. به لحاظ سن، شرکت کنندگان در این مطالعه نیز ۷۱ درصد افراد بین ۱۸ تا ۲۰ سال و ۲۹ درصد الباقی بین ۲۱ تا ۲۳ سال سن داشتند.

در جدول ۲، مقایسه امتیاز اختصاص یافته به حوزه های ده گانه سلسله مراتب ارزشی شوارتز در بین کل دانشجویان مورد مطالعه نشان داده شده است. همانطور که در جدول (۲) نیز آمده است، ارزش جهان گرایی با ۳٫۷۱ امتیاز از ۵ بیشترین میانگین امتیاز را در بین ارزش های دهگانه به خود اختصاص داده است. بعد از آن امنیت و قدرت به ترتیب با میانگین عدد ۳٫۳۸ و ۳٫۱۹ بیشترین امتیاز را به خود اختصاص دادند.

جدول ۲: بررسی حوزه های ده گانه سلسله مراتب ارزشی شوارتز در بین کل دانشجویان مورد مطالعه

اولویت	میانگین امتیاز*	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظر خاصی ندارم	موافقم	کاملاً موافقم	تعداد/ درصد	سلسله ارزش های شوارتز
اول	۳/۷۱	۷	۲۲	۱۵	۳۱	۴۵	تعداد	ارزش جهانگرایی
		۶	۱۸	۱۲	۲۶	۳۷	درصد	
دوم	۳/۳۸	۱۸	۲۳	۱۶	۲۲	۴۱	تعداد	ارزش امنیت
		۱۵	۱۹	۱۳	۱۹	۳۵	درصد	
سوم	۳/۱۹	۲۰	۲۹	۱۶	۱۸	۳۷	تعداد	ارزش قدرت
		۱۶	۲۴	۱۲	۱۶	۳۱	درصد	
چهارم	۲/۸۱	۴۸	۱۴	۱۰	۹	۳۹	تعداد	ارزش سنت
		۴۰	۱۲	۸	۸	۳۳	درصد	
پنجم	۲/۶۸	۳۵	۲۸	۱۶	۲۲	۱۹	تعداد	ارزش برانگیختگی
		۲۹	۲۳	۱۴	۱۹	۱۶	درصد	
ششم	۲/۵۴	۱۷	۵۳	۲۷	۱۴	۹	تعداد	ارزش خیرخواهی
		۱۴	۴۵	۲۲	۱۲	۸	درصد	
هفتم	۲/۳۶	۲۲	۵۴	۲۷	۱۳	۴	تعداد	ارزش موفقیت
		۱۹	۴۵	۲۳	۱۰	۳	درصد	
هشتم	۲/۱۱	۳۶	۴۷	۲۸	۶	۳	تعداد	ارزش استقلال
		۳۰	۴۰	۲۳	۵	۳	درصد	
نهم	۲/۰۸	۳۷	۵۰	۲۳	۶	۴	تعداد	ارزش همنوایی
		۳۱	۴۲	۱۹	۵	۳	درصد	
دهم	۱/۸۹	۴۸	۴۳	۲۳	۶	۰	تعداد	ارزش لذت طلبی
		۴۰	۳۶	۱۹	۵	۰	درصد	

* میانگین امتیاز از یک تا پنج می باشد که یک، بیانگر پایین ترین اهمیت و پنج، بیانگر بیشترین اهمیت می باشد.

جدول ۳: مقایسه حوزه های ده گانه سلسله مراتب ارزشی شوارتز در بین دانشجویان ترم اول و آخر

اولویت	ترم اول	ترم آخر
	ارزش ها	میانگین امتیاز
اول	ارزش جهانگرایی	۷۴
دوم	ارزش امنیت	۶۶
سوم	ارزش قدرت	۶۴
چهارم	ارزش سنت	۵۶
پنجم	ارزش برانگیختگی	۵۴

ششم	ارزش خیرخواهی	۵۴	ارزش خیرخواهی	۵۲
هفتم	ارزش موفقیت	۴۶	ارزش موفقیت	۴۶
هشتم	ارزش استقلال	۴۲	ارزش استقلال	۴۲
نهم	ارزش همنوایی	۴۰	ارزش همنوایی	۴۲
دهم	ارزش لذت طلبی	۳۸	ارزش لذت طلبی	۳۸

بین ارزش سنت و لذت طلبی با محل تولد نیز رابطه معنا داری بدست آمد. به طوری که در ارزش سنت، میانگین نمرات متولدین در مناطق روستایی بیش از میانگین نمرات متولدین مناطق شهری بود و در ارزش لذت طلبی میانگین نمرات متولدین روستا کمتر از میانگین متولدین شهر بدست آمد.

همچنین یافته های ارائه شده در جدول ۴ نشان می دهد که دانشجویان زن به طور معنا داری نسبت به مردان اولویت بیشتری به ارزش های سنت در زندگی می دهند. نتایج حاصل از بررسی رابطه گروه سنی با ارزش های دهگانه شوارتز، نشان دهنده رابطه معنی دار ارزش خیرخواهی با این ویژگی بوده است. به نحوی که دانشجویان دارای سن کمتر، امتیاز بیشتری به ارزش خیرخواهی داده اند.

جدول ۴: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه و تی تست درباره نظام ارزشی شوارتز بر حسب ویژگی های عمومی

متغیر	حوزه های ده گانه سلسله مراتب ارزشی شوارتز									
	همنوایی	استقلال	سنت	جهان گرایی	خیرخواهی	لذت طلبی	امنیت	موفقیت	انگیزش	قدرت
وضعیت تاهل	۰,۳	۰,۰۴۸	۰,۰۰۷	۰,۶۴۵	۰,۴۹	۰,۹۴۸	۰,۸	۰,۱۵۷	۰,۹۳۷	۰,۲۴۴
جنسیت	۰,۴۰۲	۰,۱۴۷	۰,۰۰۲	۰,۳۶۷	۰,۷۱۵	۰,۸۳۲	۰,۲۶۴	۰,۸۸۲	۰,۹۶۶	۰,۳۳۱
گروه سنی	۰,۱۸۵	۰,۳۸	۰,۶۵	۰,۴۵۴	۰,۰۵	۰,۵۷۶	۰,۷	۰,۰۶۱	۰,۳۱	۰,۷۶۳
محل تولد	۰,۴۸۹	۰,۲۸۷	۰,۰۲۲	۰,۶۳۵	۰,۶۶	۰,۰۴۲	۰,۵۵۱	۰,۳۶۴	۰,۱۱۹	۰,۵۷۹

بحث

در مطالعه فرامرزی، ارزش های خیرخواهی و جهانگرایی^(۱۵) و در مطالعه داریاپور ارزش های سنت و امنیت بالاترین اولویت ها را به خود اختصاص داده بودند.^(۲۲) جدول ۵ خلاصه نتایج حاصل از اولویت بندی پاسخگویان در زمینه ارزش های شوارتز را در مطالعه حاضر با سه مطالعه کمربگی و فرامرزی و داریاپور نشان می دهد.

با توجه به نتایج بدست آمده از این تحقیق، ارزش جهان گرایی و امنیت از نظر دانشجویان در ترم اول و ترم آخر دارای بالاترین اولویت و ارزش همنوایی و لذت طلبی دارای پایین ترین اولویت بودند. در تحقیق کمربگی که در بین دانشجویان شاهد ایلام انجام پذیرفت، ارزش همنوایی و استقلال دارای بیشترین اولویت و ارزش های برانگیختگی و قدرت دارای کمترین اولویت بودند.^(۲۱)

جدول ۵: مقایسه اولویت بندی ارزش های شوارتز در مطالعه حاضر با سه مطالعه دیگر

مطالعه حاضر	مطالعه	مطالعه	مطالعه داریاپور
(دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد)	کمربگی (دانشجویان شاهد استان ایلام)	فرامرزی (دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس)	(شهروندان تهرانی)

ارزش جهان گرایی	همنوایی	خیرخواهی	سنت
امنیت	استقلال	جهان گرایی	امنیت
قدرت	سنت	امنیت	خیرخواهی
سنت	خیرخواهی	استقلال	جهان گرایی
برانگیختگی	جهان گرایی	موفقیت	همنوایی
خیرخواهی	لذت طلبی	همنوایی	استقلال
موفقیت	امنیت	قدرت	موفقیت
استقلال	موفقیت	برانگیختگی	قدرت
همنوایی	برانگیختگی	لذت طلبی	برانگیختگی
لذت طلبی	قدرت	سنت	لذت طلبی

و قناعت زندگی در روستا باشد که در محیط دانشگاه نقش زیادی در شکل گیری رفتار مسئولانه در دانشجویان به عنوان آینده سازان کشور دارد، اجرای برنامه هایی مثل اردوهای جهادی، آشنایی با سبک زندگی ایرانی، اسلامی و برگزاری جشنواره های مرتبط می تواند نقش مهمی در تقویت روحیه قناعت طلبی، تلاش و ساده زیستی داشته باشد.

لمان به نقل از محمد خلیفه ضمن بررسی تغییر ارزش ها نتیجه گیری کرد که بیش ترین تغییر در ارزش ها، پس از ورود به دانشگاه رخ می دهد.^(۱۹) از اینرو با توجه به اینکه در این مطالعه دانشجویان ترم اول و آخر مورد بررسی قرار گرفتند، میزان متفاوتی از امتیازات اختصاص یافته به ارزش ها و حتی ترتیب های متفاوت در سلسله مراتب ارزش ها قابل انتظار خواهد بود.

به عنوان مثال اولویت ارزش های جهان گرایی، همنوایی و امنیت در دانشجویان ترم آخر نسبت به ترم اول بیشتر بوده است. همانطور که مشاهده می شود این ارزش ها بیشتر از نوع ارزش های اجتماعی می باشند که تقویت آن ها برای ورود به بازار کار و تشکیل زندگی مستقل ضروری به نظر می رسد و به نظر می رسد که دانشگاه نقش موثری در تقویت این ارزش ها داشته است. اما ارزش خیرخواهی در دانشجویان ترم آخر کمتر بوده است، که شاید ناشی از احساس افراد برای نیاز به داشتن روحیه رقابتی برای ورود موفق تر به بازار کاری است که دارای فرصتهای زیادی برای شکوفائی همه افراد نمی باشد. البته روانشناسان عمدتاً این تغییرات را به تحول برخی فعالیت های شناختی از قبیل قدرت انتزاعی تفکر نسبت می دهند، به نحوی که شرایط اجتماعی- فرهنگی در پژوهش های بین فرهنگی انجام شده، کاملاً مشخص است.^(۲۲)

البته این پژوهش با محدودیت هایی نیز مواجه بوده است. از جمله عدم تمایل مشارکت برخی دانشجویان و نگرانی از پاسخگویی به سوالات، که با ارائه توضیحات پرسشگر در زمینه محرمانه ماندن اطلاعات اشخاص و عدم ثبت اطلاعات شناسایی افراد در پرسشنامه ها، تلاش در جلب بیشتر مشارکت دانشجویان صورت پذیرفت. دسترسی مشکل به دانشجویان و

همانطور که مشاهده می شود یافته های این مطالعه در برخی جهات با مطالعات قبلی همسو بوده است. مقایسه نتایج حاصل از اولویت بندی ارزش ها در مطالعه مذکور نشان می دهد که بین اولویت بندی نظام ارزشی دانشجویان شاهد با سایر دانشجویان به جز در زمینه ارزش قدرت و امنیت تفاوت فاحشی وجود ندارد. ارزش های سنت، امنیت و خیرخواهی جزو ۵ اولویت اول، در سه مطالعه ذکر شده می باشد. ارزش های لذت طلبی، قدرت و موفقیت طلبی نیز در حداقل سه مطالعه از ۴ مطالعه جزو اولویت های ۶ تا ۱۰ بوده است.^(۲۲و۱۵)

طرفداران دیدگاه اجتماعی بر این باورند که تحول ارزش ها با تغییر نظام ها و ساخت های اجتماعی و شرایط تاریخی و فرهنگی که فرد در آن زندگی می کند، ارتباط دارد. در این زمینه نتایج حاصل از بررسی رابطه بین خصوصیات دموگرافیک دانشجویان مورد مطالعه در این پژوهش، با اولویت بندی نظام ارزشی آن ها نیز نشان می دهد که دانشجویان مجرد، به ارزش های سنت و استقلال بیشتر از دانشجویان متأهل بها داده اند. همینطور زنان به طور معنا داری نسبت به مردان، اولویت بیشتری به ارزش های سنت در زندگی می دهند. ارتباط بین جنسیت و اولویت های ارزشی در برخی از مطالعات پیشین نیز مورد تاکید قرار گرفته است.^(۲۳و۲۴)

فیدر در مطالعه خود ارزش ها را با میزان سن افراد مرتبط دانسته است.^(۲۵) در این مطالعه نیز هرچه سن افراد پایین تر بوده است، ارزش خیرخواهی در آن ها پر رنگ تر بوده که نشان دهنده نیاز به ارائه برنامه های فرهنگی بیشتر به موازات برنامه های آموزشی در محیط دانشگاه می باشد.

پایندی متولدین روستا به ارزش سنت بیشتر از متولدین شهر می باشد و این در هر دو ترم مورد بررسی مشهود بوده است که احتمالاً به سبک زندگی شهری قبل از ورود به دانشگاه ارتباط دارد و نهادهای فرهنگی در دانشگاه می توانند با تقویت ارزش های مربوط به سنت به افزایش گرایش به سمت این ارزش ها کمک کند. همچنین در مطالعه حاضر میانگین نمره متولدین شهر در ارزش لذت طلبی بیشتر از متولدین روستا است، این امر نیز می تواند ریشه در روحیه رفاه طلبی شهر نشینی نسبت به روحیه تلاش

ارزش های مثبت در بین دانشجویان و تضعیف ارزش های منفی در بین آن ها را به عنوان یک شاخص اثربخشی در خصوص اجرا و توسعه برنامه های آموزشی و فرهنگی در سطح دانشگاه در نظر گرفت.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، با عنوان "مقایسه وضعیت نظام ارزشی بین دانشجویان ترم اول و آخر دانشکده پیراپزشکی مشهد با استفاده از نظریه های ساختار ارزشی شوارتز و آلپورت در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲" می باشد. پژوهشگران بدینوسیله از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه مذکور و کلیه دانشجویانی که ما را در خصوص انجام طرح مذکور یاری رساندند، تقدیر و تشکر می نمایند.

درخواست اختصاص وقت برای تکمیل پرسشنامه که با هماهنگی آموزش و استاد مربوطه از چند دقیقه انتهای کلاس برای توجیه دانشجویان و تکمیل پرسشنامه توسط آن ها استفاده شد. عدم وجود مطالعه مشابه در خصوص دانشجویان دانشکده پیراپزشکی که امکان مقایسه نتایج بدست آمده را با وضعیت قبل از اجرای برخی برنامه های دانشگاه میسر نمی ساخت، در این خصوص پیشنهاد شد این مطالعه در فواصل زمانی مشخص و بعد از اجرای برنامه های ویژه خصوصا با موضوعات فرهنگی، اجتماعی در سطح دانشگاه تکرار گردد.

نتیجه گیری

دانشگاه ها یکی از محیط های تاثیر گذار در جامعه می باشند و دانشجویان با ورود به این محیط، تحت تاثیر برنامه ها و جو فرهنگی حاکم بر آن قرار می گیرند، لذا به نظر می رسد بتوان میزان تاثیر این برنامه ها در تقویت

Abstract

Background: Values are considered as elements of the cultural structure of the societies. Hence, this research is approved to study values priorities among first and last semester students of Paramedical school in Mashhad.

Method: This paper is a Cross-sectional and descriptive - analytic study. Samples included 120 students of first and last semesters of Paramedical school of Mashhad medical science University in 2013. The validity and reliability of questionnaire was confirmed by experts and Cranach's alpha coefficient of 78%. SPSS was employed for Data analysis.

Results: As indicated by the results, the study regarding students' prioritization of values

indicated that the values of universalism, security and power had the highest weight among the ten-item values. The results showed that there is a significant relationship between the value of tradition and marital status, and gender and place of birth. Benevolence values were lower in older students.

Conclusion: This study tried to show a clear description of the status of the value system among students. The assessment of value system status can be implemented as an index for evaluating universities' educational and cultural programs strengthening positive values and removing negative ones among students.

Keywords: status of value systems, Schwartz, Student

References

1-Gregory BT, Harris SG, Armenakis AA, Shook CL.- Organizational culture and effectiveness: A study of values, attitudes, and organizational outcomes. Journal of Business Research. 2009;62(7):673-9.

2-Kahl JA. The measurement of modernism: A study of values in Brazil and Mexico: University of Texas Press; 2014.

3-Ruholamini, M. field of cultural anthropology, Tehran: Press Attar; ۲۰۰۳. [Persian]

- 4-Allport GW, Vernon PE, Lindzey GE. Study of values: A scale for measuring the dominant interests in personality: Houghton Mifflin; 1960.
- 5-Moorhead G, Griffin R.W. [rganizational behavior.- Translated by: Alvani M, Memarzadeh G.R. Theran: Morvarid Pub; 2008:541-546. [Persian]
- 6-Sagiv L, Schwartz SH. Value priorities and subjective well-being: Direct relations and congruity effects.- European journal of social psychology. 2000;30(2):177-98.
- 7-Tavakoli, M. values, concepts and assessment tools.- Journal of Culture. Winter ۲۰۰۴; No. ۳۷: pp. ۸۵. [Persian]
- 8-Giddings FH. The principles of sociology: Genesis Publishing Pvt Ltd; 2004
- 9-Schwartz SH, Boehnke K. Evaluating the structure of human values with confirmatory factor analysis. Journal of research in personality. 2004;38(3):230-55
- 10-Schwartz, shalom H. galit sagie, "value consensus and importance: A cross-national study " journal of cross-cultural psychology ۲۰۰۰; 31(4). 465-497.
- 11-Schwartz S. Value priorities and behavior: Applying a theory of integrated value systems. 2001
- 12-Schwartz, S.H., & Bardi, A. Value hierarchies across cultures: Taking a similarities perspective. Journal of Cross cultural Psychology. ۲۰۰۱; ۳۲(۳). ۲۹۰-۲۶۸
- 13-Bardi A, Schwartz SH. Values and behavior: Strength and structure of relations. Personality and social psychology bulletin. 2003;29(10):1207-20.
- 14-Taras V, Kirkman BL, Steel P. Examining the impact of Culture's consequences: a three-decade, multilevel, meta-analytic review of Hofstede's cultural value dimensions. Journal of Applied Psychology. 2010;95(3):405.
- 15-Faramarzi D. Letter cultural research, Schwartz's theory of values structure. Tehran. Journal of Research Letter. ۱۹۹۹; ۴(۱۴&۱۵): ۱۲۹-۱۰۷. [Persian]
- 16-Azadmarzabadi E. The relationship between family values and adolescent values system. Journal of Behavioral Sciences. ۲۰۰۸; ۲(۲): ۱۲۶-۱۱۷. [Persian]
- 17-Noorbala A.A, Roshan R., Faghih Zadeh S, Shokri R, Salehi R. The hierarchy of values between shahed students from ۱۹۹۹ to ۲۰۰۲. Daneshvar Raftar. ۲۰۰۸, ۲۲(۱۴) : ۱۰۷-۸۳. [Persian]
- 19-Helkama ,k.; Uutela ,A.; POHJANHEIMO ,E.; Salminen, S.; koponen ,A.; leenarantanen-va ntsi. moral reasoning and values in medical school: a longitudinal study in finland /scandinavian journal of educational research. ۲۰۰۳; ۴۷(۴).
- 20-Khalifa, Latif Mohamed. Psychological study of the value evolution.. [Translated by Seyyed Hossein seyedi]. Behnashr Company. ۱۹۹۸. [Persian]
- 21-Iran's 20-Year Perspective Document(2005-2025) tehran 2004(available from: WWW.DOLAT.IR)
- Kamarbeigi Kh. Assessment of the value system among shahed students. The cultural website of martyrdom and sacrifice. [Cited 2014 Sep 10]. <http://www.navideshahed.com/en/index.php?Page=static&UID=۱۰۲۸۵۴>
- Dariapour Z. Survey of Tehran citizens' value system and value priorities. Journal of Research Letter. ۲۰۰۲; ۲: ۱۰۶-۸۳. [Persian]
- Roccas S, Sagiv L, Schwartz SH, Knafo A. The big five personality factors and personal values. Personality and social psychology bulletin. 2002;28(6):789-801.
- Rokeach M. Understanding human values: Simon and Schuster; 2008
- 22-Feather, N. T.;(2004) Value correlates of ambivalent attitudes toward gender relations. Personality and Social Psychology Bulletin, 30, 3-12.